

Rimski bogovi

S širjenjem rimske države so se Rimljani srečali z verovanjem drugih narodov. Pri tem je nanje vplivalo predvsem srečanje z grškim sistemom verovanja, ki so ga enostavno prevzeli in poistovetili z lastnimi starimi bogovi. Srečali pa so se tudi z etruščansko religijo in verovanjem vzhodnih narodov.

Vsi planeti v Sončnem sistemu, razen Zemlje, so poimenovani po rimskih bogovih.

Čeprav je Grčija zaznamovala rimsko verovanje, se moramo zavedati, da ima rimska vera svoje lastne korenine, ločene od grških. Takoj na začetku pa moramo povedati, da Rim nima lastne mitologije - ni zgodb iz življenja bogov, zgodb o njihovih dejanjih, prijateljstvih in sovraštvih, prav tako ne o medsebojnih povezavah. Pogrešamo svet rimskih mitoloških junakov, ki bi se zapisali v naš spomin zaradi svojih nenavadnih doživetij in junaških dejanj.

Število rimskih bogov je bilo ogromno. Imeli so bogove za vsako priložnost. Predstavili vam jih bova le 12 vrhovnih božanstev ali 6 božanskih dvojic:

- Jupiter in Junona
- Neptun in Cerera
- Mars in Venera
- Apolon in Diana
- Vulkan in Vesta
- Merkur in Minerv

Jupiter

- grški Zevs
- simbol: Orel in strela
- vrhovni rimski bog, gospodar neba in strele
- znan kot Najboljši in Največji

Najvišji rimski bog, vladar neba in bogov. Njegov oče je bil Saturn, mati pa Ops. Pri Rimljanih je imel še posebno vlogo. Bil je zaščitnik Rima, na Kapitolu so mu postavili mogočen tempelj.

Jupiter je bil najprej bog neba, časa, strele (ki je bila njegovo orožje), groma in luči, kasneje pa je postal glavni zaščitnik in povezovalni element rimske države, saj so ga častila vsa mesta ter mu postavljala templje in kipe.

V obdobju cesarstva so tudi cesarjem pripisovali lastnosti najvišjega boga.

Čaščenje Jupitra v Rimu

Jupitru so Rimljani posvetili ide - dneve s polno luno. Kot zaščitniku Latinske zveze so mu postavili svetišče na Albanski gori. V Rimu so mu postavili svetišče na griču Kapitolu. V tem svetišču se je zbiral senat pred vsako napovedjo vojne. V tem svetišču so shranili tudi razne mednarodne pogodbe. Vojskovodje so pred odhodom v province tod opravljali daritve in zaobljube, v primeru zmage pa so Jupitru na čast opravili zahvalno daritev za zmago nad sovražnikom ter mu posvetili bojni plen.

Junona / Juno

- grška Hera
- simbol: Pav in rog obilja
- Jupitrova žena
- boginja zakona in družine, pokroviteljica žensk

Skupaj z Jupitrom in Minervo je predstavljala kapitolinsko trojico, ki je varovala rimsko državo. Državno čaščenje Junone je bilo povezano z Jupitrom, ženske pa so jo ob različnih dogodkih v življenju častile z različnimi imeni (kot zavetnico poroke, nosečnic, družinskih mater). Posvečen ji je bil mesec junij, ki se še danes imenuje po njej. Njena sveta žival je bila gos.

Čaščenje Junone v Rimu

Postavili so ji svetišče zraven Jupitrovega na griču Kapitolu.

Neptun

- grški Pozejdon
- simbol: Trizob
- bog morja in vode

Prvotno je bil bog kopenskih voda in vlage. Rimljani so mu prinašali žrtve, da bi preprečili presihanje izvirov in rek. Ko so se začeli bolj ukvarjati s pomorstvom, je postal bog morja.

Cerera / Ceres

- grška Demetra
- simbol: Pšenični snop
- boginja rodovitnosti in žetve

Staroitalska boginja, zaščitnica poljedelstva in žetve. Cereri v čast so tudi prirejali posebne svečanosti cerealije, ki so se odvijale meseca aprila. Kasneje so jo izenačili z grško Demetro.

Čaščenje Cerere v Rimu

Kult boginje Cerere se prvič pojavi v 5. stoletju pred našim štetjem. Rimljani so njej v čast postavili tempelj ob vznožju Aventina, enega od sedmih rimskih gričev; znano je bilo tudi njeno svetišče v Ostiji.

Mars

- grški Ares
- simbol: Sulica
- bog vojne

Rimski bog vojne, povezovali so ga s Kvirinom. Bil je zaščitnik rimske države, sin Jupitra in Junone. V začetku je varoval rastlinje in skrbel za njegovo rast. Častili so ga kot boga žetve, polj, gozdov in pomladi. Njemu je bil posvečen mesec marec, ko se po zimskem počitku narava ponovno prebuja in ko se zopet odhaja vojskovat.

Po legendi je bil Mars oče dvojčkov Romula in Rema, ustanoviteljev mesta Rima.

Njegova sveta žival je bil volk.

Čaščenje Marsa v rimskem cesarstvu

Sprva so ga častili italjski kmetje kot boga rodovitnosti. Rimljani, ki so sloveli kot zelo bojevit narod jim je bil Mars poleg Jupitra najpomembnejši bog. Svetišče so mu postavili ob Vii Appii zunaj Rima. Martovo polje, posvečeno Marsu, je bilo namenjeno vojaškemu zborovanjem, vojaškemu vajam in urjenju mladine v vojaških igrah. Na Martovem polju, ki je veljalo za svet kraj so pokopavali tudi kralje in druge pomembne može.

Venera

- grška Afrodita
- simbol: koljka
- boginja ljubezni

Rimska boginja lepote in ljubezni. Najprej je bila zavetnica zelenjavnih vrtov.

Venera je bila posebej spoštovana za časa Julija Cezarja, saj je rod Julijcev pripisoval svoje korenine naravnost Veneri.

Tudi Venera je danes eden od planetov našega osončja.

Čaščenje Venere v rimskem cesarstvu

Njen praznik Vinalia rustica so obhajali 19. avgusta. Prvo svetišče so ji postavili leta 215. pred našim štetjem na griču Kapitolu. Najbolj so jo častili vladarji v 1. stoletju pred našim štetjem: Sula, Pompej, Julij Cezar in tudi še Avgust. Cezar je dal leta 46. Pred našim štetjem postaviti na Forum Julianum svetišče posvečeno Veneri materi (Venus Genetrix).

Apolon / Apolo

- grški Apolon
- simbol: Sonce

- bog sonca in prerostva

Čaščenje Apola v rimskem cesarstvu

Že v 5. stoletju pred našim štetjem so mu postavili preročišče Sibile v bilžini mesta Kume (Cumae), najbolj pa so ga častili predvsem v dobi cesarja Avgusta (po smrti Julija Cezarja), ki je širil vrline, značilne za Apolona. V tem času se je tudi najbolj razvilo rimsko pesništvo, katerega predstavniki so bili Vegil, Horacij, Ovid, Livij.

Leta 28. pred našim štetjem so mu na enem od sedmih rimskih gričev - Palatinu postavili novo, lepo svetišče. O velikem pomenu Apolona govori tudi dejstvo da so to svetišče postavili v najodličnejšem delu mesta.

Diana

- grska Artemida
- boginja plodnosti in lova, lune, srečnega poroda
- zavetnica mladine in zascitnica deklet

Rimska boginja lova, Apolonova sestra dvojčica. Že v najstarejših časih so jo izenačili z grško Artemido.

Čaščenje Diane v rimskem cesarstvu

V Rimu so ji na griču Aventinu postavil svetišče, ki je bilo tudi svetišče Latinske zveze. Tod so jo častili kot žensko božanstvo in boginjo lune. Njen praznik so praznovali 13. avgusta.

Vulkan / Vulcanus

- grski Hefajst
- simbol: Kladivo
- bog ognja in kovastva

Rimski bog ognja, verjetno je bil etruščanskega izvora. Ko so ga izenačili s Hefajstom, je izgubil vse svoje lastnosti. Tako je postal le bog kovač, ki je čepel pod vulkani in koval orožje bogovom. Iz njegovega imena izhaja tudi drugi izraz (sinonim) za ognjenik.

Čaščenje Vulcanusa v rimskem cesarstvu

Bogu ognja so postavili svetišče na Martovem polju. Vulcanusu v čast so 23. avgusta obhajali praznik Volcanalia, v katerem so boga ognja častili tako, da so v ogenj metali žive ribe.

Vesta

- grska Hestija
- simbol: Bakla
- boginja ognjiska in ognja, ki je imela 6 pomocnic - vestalk

Rimska boginja domačega ognjišča in ognja. Bila je ena najpomembnejših

rimskih boginj. V njenem svetišču je gorel večni ogenj, ki so ga čuvale njene svečenice – vestalke. Če jim je ogenj ugasnil, jih je vrhovni svečenik prebičal, ogenj pa so lahko spet prižgali le s sončnimi žarki. Vesta je bila v širšem smislu tudi zaščitnica celega Rima in rimske države. Njen tempelj je bil krožne oblike in je stal na rimskem Forumu.

Čaščenje Veste v rimskem cesarstvu

V Rimu so ji postavili svetišče, v katerem so bile posebne svečenice imenovane vestalke, ki so skrbele za sveti ogenj, ki ni smel nikoli ugasniti. Vestalke so izbirali samo iz najboljših družin in so že kot deklice morale nastopiti v službo, ki je trajala kar 30 let. Vestalke so morale do kanca službovanja ostati device - v nasprotnem primeru so jih žive zakopali. V primeru, da jim je ugasnil ogenj jih je vrhovni svečenik prebičal. Ogenj so zanetili s pomočjo zbirnega zrcala in sončnih žarkov ali z drgnjenjem lesa ob les.

Merkur

- grski Hermes
- simbol: Krilati cevelj
- glasnik bogov
- bog prometa in trgovine

Rimski bog trgovine, trgovcev in dobička, izenačili so ga z grškim Hermesom. Po njem se imenuje Soncu najbližji planet v našem osončju.

Čaščenje Merkurja v rimskem cesarstvu

Svetišče posvečeno Merkurju je stalo v bližini Circusa Maximusa. Po najhitrejšem bogu je poimenovan tudi planet, ki najhitreje obkroži Sonce.

Minerva

- grska Atena
- simbol: Sova
- boginja izobrazencev, umetnikov, obrtnikov

Stara rimska boginja etruščanskega izvora (Menerva). Častili so jo kot boginjo modrosti, ki je ljudi naučila mnogih poklicev in veščin. Bila je tudi zaščitnica umetnosti, znanosti, književnosti in vzvišene misli.

Čaščenje Minerve v Rimskem cesarstvu

Postavili so ji svetišče na Kapitolu. Kasneje so ji postavili še svetišče na Aventinu, ki je prav tako kot Kapitol eden od sedmih rimskih gričev. Minervin praznik imenovan quinquatrus je trajal od 19. do 23. marca. To je bil praznik umetnikov in rokodelcev. V teh dneh so učitelji dobivali letno plačo, učenci pa so imeli pet dni počitnic.

Poleg teh 12 pomembnejših bogov pa so verjeli tudi v 7 drugih: Pluton, Bakh, Favn, Prozepina, Viktorija, Ira in Avrora.

Pluton:

Rimski bog podzemnega sveta. Imenovali so ga tudi Dis ali Dis Pater. Skupaj z ženo Prozerpino je vladal rimskemu podzemlju.

V začetku rimski podzemni svet ni imel vladarja. Dobil ga je šele pod grškim vplivom. Tako so Rimljani prevzeli grškega Hada kot Plutona, njegovo ženo Perzefono pa kot Prozerpino.

Bakh:

Rimski bog vina in veseljačenja; enačili so ga z grškim Dionizom. Bakh pri Rimljanih ni bil posebej pomemben niti čaščen. Proti njegovem čaščenju je ukrepal senat, ker se je izrodilo v razvrat in nered.

Favn:

Rimski bog gozdov (tudi Silvan), polj, zaščitnik pridelka, kot varuh živine pred napadi volkov se imenuje tudi Luperk. Ljudi je naučil orati. Je eden izmed najstarejših rimskih bogov. Rimljani so ga poistovetili z grškim Panom. V umetnosti so ga upodabljali kot bradatega starca, ogrnjenega s kozjo kožo in s pastirsko palico, tudi z rogom izobilja, ker je bil varuh rodovitnosti polj.

Prozepina:

Rimska boginja podzemnega sveta, Plutonova žena. Izenačili so jo z grško Perzefono.

Viktorija:

Rimska boginja zmage, pri Grkih se je imenovala Nike.

Ira:

Rimska boginja prepira, osovražena tako pri ljudeh kot pri bogovih.

Avrora:

Poosebljanje jutranje zarje, boginja jutranje zarje. Pri Grkih se je imenovala Eos.